

Motion till riksdagen 2012/13:N253

av Lise Nordin m.fl. (MP)

Folkligt deltagande i 100 procent förnybar energi

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa nettodebitering.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mindre elleverantörers rätt att leverera el till nätet utan att riskera nätavgift.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa fastprissystem.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kringboende ska ha rätt till deläggande i nya vindkraftverk.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fastighetsskatten för vindkraftverk ska tillfalla den aktuella kommunen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uttagsskatten på kooperativt ägd vindkraft.¹
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte försämra möjligheten för kommuner och företag att få energiskattebefrielse för egenproducerad el.¹
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Nettodebiteringsutredningen bör få tilläggsdirektiv om att underlätta för egenägd förnybar elproduktion.¹
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda om hela försäljningen av vindkraftverk ska kunna momsbeskattas om säljaren begär det.¹

¹ Yrkandena 6–9 hänvisade till SkU.

Fel! Okänt namn på

Egen el är guld värd

Småskalig produktion av el har stor potential i Sverige. Fler och fler husägare väljer att sätta upp vindsnurror eller solcellsanläggningar för att täcka delar av eller hela sitt elbehov. Samtidigt ligger Sverige långt efter länder som Tyskland, Danmark och Spanien där utbyggnaden av småskalig elproduktion kommit betydligt längre. Att människor får vara delaktiga i energiomställningen är avgörande för att nå målet om 100 procent förnybar energi – både för ökad vilja till omställning och för att skynda på utbyggnadstakten. Genom att göra det enklare och lönsammare för småskalig elproduktion frigör man kapital och kreativitet hos ett stort antal hushåll för att snabbt bygga ut förnybar elproduktion. Därigenom minskar beroendet av icke förnybar elproduktion som kärnkraft samtidigt som ägandet av elproduktionen sprids till fler än enbart de tre stora energibolagen. Egen produktion av el uppmärksammar även hushållen på vilka konsekvenser produktion och konsumtion av el får och uppmuntrar därmed också till hushållning med energi.

Nettodebitering

Ett snabbt och effektivt sätt att öka intresset för egenproducerad el är att ge alla mindre elleverantörer rätt till nettodebitering. Det innebär att den småskaliga elproducenten får kvitta den överskottsdel som levereras ut på elnätet vid hög elproduktion mot den el som köps in när den egna produktionen är låg. Små elproducenter får alltså sälja el till nätet till samma pris som man betalar vid sin elförbrukning, vilket väsentligt förbättrar lönsamheten.

Den största fördelen för elproducenten är att man då kan använda elnätet som ett energilager och därigenom jämna ut variationer i sin egen elproduktion. En lag om nettodebitering ger småskaliga producenter laglig rätt att kräva nettodebitering av det lokala elnätsföretaget.

Redan i dag erbjuds nettodebitering av vissa elnätsbolag i Sverige medan andra bolag valt att inte ge någon ersättning alls för den el som levereras ut på nätet från små anläggningar. Man får, eller tar, elen gratis. Det är för oss orimligt att ens bostadsort och det lokala nät- och elhandelsbolagets inställning ska avgöra om man får betalt för den vara man producerar. Det borde därför vara en självklarhet att lagstiftningen ger alla mindre elproducenter rätt till nettodebitering oavsett vilken nätoperatör man råkar vara ansluten till.

Miljöpartiet de gröna anser, i motsats till regeringens politik, att nettodebitering ska uppmuntras och anser att tiden för kvittning av konsumtion och produktion ska förlängas till att gälla årsvis eller kvartalsvis. På så sätt ges ännu bättre förutsättningar för enskilda producenter att under kvartalet vara nettokonsument. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

Nätavgift i efterhand

Med dagens system kan man som småskalig elproducent straffas om ens anläggning skulle producera några kWh mer än hushållet konsumerar. Det är ofta svårt för en mindre elproducent att exakt avväga produktionen så att den inte överstiger den egna konsumtionen, vilket kan leda till att små elproducenter tvingas stänga av sitt vindkraftverk eller sin solcellsanläggning under delar av året om det visar sig att produktionstakten blivit för hög. Det kan också göra att en mindre elleverantör i slutet av året tvingas ”elda för kråkorna” genom att göra av med extra mycket el för att konsumtionen inte ska understiga den producerade elen.

Detta minskar både elproducentens avkastning på den egna investeringen och samhällets nytta av den producerade elen. Ett avgiftssystem som uppmuntrar sådana beteenden är inte rimligt. I stället bör mindre elleverantörer ges den lagstadgade rätten att leverera el till nätet utöver den egna konsumtionen upp till en viss nivå utan att riskera en nätavgift i efterhand. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

Fastprissystem

För att öka produktionen av småskalig förnybar el utöver vad som är möjligt med enbart nettodebitering behövs också kompletterande styrmedel. Miljöpartiet anser att ett fastprissystem är nödvändigt för att få ett verkligt genomslag för småskalig förnybar elproduktion. Ett fastprissystem innebär att elleverantören får en fast ersättning för den förnybara el som levereras från små vindkrafts- och solcellsanläggningar, högre än för den vanliga elproduktionen. I de länder som lyckats allra bäst med att tillföra småskalig förnybar el till nätet, som Tyskland och Spanien, har man använt just sådana fastprissystem. Med en sådan lagstiftning kan varje medborgare bli elproducent, och elnätbolagen måste ta emot deras elektricitet och betala fasta priser för den.

De tyska hushållen kan snabbt räkna hem de investeringar de gjort i sin elproduktionsanläggning. Tyskland har genom systemet på kort tid blivit världsledande på el från både vindkraft och solceller. På köpet har man fått en framgångsrik ny industri för produktion av vind- och solcellsanläggningar som hittills skapat över 130 000 arbetstillfällen. Det fasta högre priset för förnybar el slås ut på alla elkonsumenter och kostnaden ligger i dag på bara cirka 10 kronor per hushåll och månad. Sverige bör snarast införa ett fastprissystem för småskalig förnybar el. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

Deltagande i utbyggnaden av vindkraft

Vindkraften är det energislag som byggs ut snabbast i både Sverige och världen. Detta skapar nya gröna jobb och är en förutsättning för att nå målen om

Fel! Okänt namn på

förnybar energi. Sverige bedöms vara ett av de länder i Europa som har bäst geografiska villkor för vindkraft. Under 2012 kommer vindkraften att producera cirka 8 TWh el.

Utbyggnadstakten har varit hög under ett flertal år, men på grund av ett antal uppkomna hinder riskerar utvecklingen att sakta av. För att ta tillvara den potential som finns i utbyggnad av vindkraft är det nödvändigt att öka allmänhetens deltagande i utbyggnaden och därmed acceptansen för vindkraftverk i närmiljön. Dessutom är det viktigt att också fortsättningsvis ha goda villkor för kommuner och företag som genom att äga vindkraftverk producerar el för egen förbrukning.

Rätt till deläggande

Lokal acceptans för vindkraftverk är centralt för utbyggnaden av vindenergi i Sverige. Därför krävs incitament för lokalt deltagande i utbyggnaden. Ett sätt att uppnå detta är att erbjuda dem som bor i närheten av ett blivande kraftverk att bli delägare genom att köpa andelar i kraftverket. Ett sådant system har varit framgångsrikt i Danmark.

Miljöpartiet anser att den som bygger ett vindkraftverk ska vara skyldig att ge dem som bor inom en radie av 4,5 kilometer från kraftverket möjlighet att köpa andelar. Sammanlagt bör 20 procent av ägandet vara öppet för närboende. Andelar upp till denna nivå som inte köps av närboende ska erbjudas boende i kommunen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

Fastighetsskatten till kommunerna

Utbyggnaden av vindkraft medför en hel del kostnader för kommunerna, i form av planering, tillståndshantering med mera. Kommunerna får däremot inga intäkter från vindkraften när den väl kommit i drift, utom i de fall som kommunerna eller kommunala bolag är delägare i vindkraftanläggningarna.

Vindkraftverk betalar liksom andra kraftverk en årlig fastighetsskatt för elproduktionsanläggning. I genomsnitt handlar det om cirka 30 000 kronor per år och kraftverk som idag betalas i fastighetsskatt till statskassan. Att ge fastighetsskatten till kommunen skulle ge en kompensation för kommunens kostnader samt ge kommunen ett tack för sitt bidrag i energiomställningen. Ett sådant system används redan idag i Norge.

Miljöpartiet anser därför att fastighetsskatten för vindkraft ska tillfalla de kommuner där vindkraftverken är lokaliserade. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

Ingen uttagsskatt på vindkraftskooperativ

Utvecklingen av den kooperativt ägda vindkraften i Sverige avtog under hösten 2009 när Skatteverket beslutade att tolka in kooperativ vindkraft i lagen om uttagsskatt. Vid denna tidpunkt var cirka 10 procent av den svenska vindkraften andelsägd, nu har andelen minskat till cirka 5 procent.

Denna straffskatt innebär att vindkooperativen åläggs att betala runt 30 procent i skatt på skillnaden mellan marknadspriset och det lägre självkostnadspriset. Invändningarna är för det första att Skatteverket utgår ifrån att priset är rabatterat. För det andra tas det ingen hänsyn till att andelsägarna har kapitalkostnader för sina investeringar.

Uttagsskatten handlar om mycket små summor i statskassan, runt 10 miljoner kronor. Men för det folkliga engagemanget har det gjort stor skada när det ses som en piska och ointresse för kooperativ vindkraft från statens sida. Regeringen har haft tre år på sig att hantera problemet, men har misslyckats på grund av inre splittring i frågan. Lösningen bör antingen vara att el från vindkraftskooperativen betraktas som ett marknadspris och alltså inte omfattas av uttagsskatt, eller också bör uttagsskattens negativa effekter för vindkraftskooperativ neutraliseras. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

Försämra inte möjligheten till energiskattebefrielse

Ett stort antal kommuner och företag har valt att investera i vindkraftverk, bland annat eftersom den vindkraftsel som produceras för egen förbrukning är energiskattebefriad. För att få skattebefrielse får vindkraftproducenten inte sälja någon el till en tredje part. Och eftersom all överproduktion alltså måste skänkas bort, måste vindkraftverket dimensioneras efter den tidpunkt då förbrukaren har lägst konsumtion. Det finns i lagtexten inga bestämmelser för hur denna tidpunkt ska definieras eller hur lång tidsperiod som avses.

Det optimala för dimensioneringen av vindkraftverket vore att utgå från konsumtionen på årsbasis, där ett överskott av produktion under delar av året kvittats mot ett underskott under andra delar av året. Men praxis har varit att kvittningen skett per månad. Nyligen, i januari 2012, meddelade dock Skatteverket att produktion och förbrukning inte längre ska stämmas av per månad utan timme för timme. Det skulle betyda att den andel av den egna årskonsumtionen som vanligtvis har kunnat täckas av egen energiskattebefriad produktion skulle minska från vanligtvis cirka 60–70 procent till cirka 20–30 procent.

Skatteverkets inskränkning innebär i praktiken att endast ett fåtal aktörer – med en hög och över dygnet jämnt fördelad förbrukning i förhållande till produktionen – kan utnyttja skattebefrielsen. Det motverkar lagens syfte om att ge skattebefrielse till den som äger och producerar vindkraftsel för egen förbrukning. Kvittning mellan produktion och förbrukning bör inte ske på timbasis utan på års- eller kvartalsbasis. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

Fel! Okänt namn

Tilläggsdirektiv till Nettodebiteringsutredningen

En rad frågor som behandlas i denna motion kommer att behandlas av utredningen ”Nettodebitering av el och skattskyldighet för energiskatt på el”, som ska vara färdig i september 2013.

Det finns en uppenbar risk att utredningen kommer att lägga fram förslag som på vissa områden motverkar ett decentraliserat och spritt ägande av den nya förnybara elproduktionen. Det gäller exempelvis frågan om energiskattebefrielse för kommuner och företag som äger vindkraft för egen förbrukning.

Utredningen bör tvärtom få i tilläggsdirektiv att utreda och lämna förslag för att underlätta en expansion för egenägd förnybar elproduktion.

Om man som enskilt hushåll sätter upp ett vindkraftverk på gården och producerar sin egen el betalar man ingen energiskatt. När flera hushåll däremot går samman i ett vindkraftskooperativ och producerar elen tillsammans måste man betala energiskatt, även om platsen har pekats ut som lämplig för vindkraft. I tilläggsdirektiven till utredningen bör det ingå att utreda om även de hushåll som producerar sin egen el via vindkraftsandelar i kooperativ bör energiskattebefrias. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

Utred förenkling av momsregler

Skatteverket redogjorde i juni 2011 för sin syn på hur moms ska hanteras vid överlåtelse av vindkraftsprojekt och hela vindkraftverk. Momsreglerna är orimligt komplicerade. Vindkraftverket styckas upp i flera delar och avdragsrätten varierar beroende på hur försäljningen sker. Detta leder till ökade momskostnader i de fall köparen, exempelvis en kommun eller ett företag, kommer att använda produktionen för sin egen förbrukning.

Samma kostnader kan, å andra sidan, vara avdragsgilla när köparens syfte är att sälja vidare den producerade elen, eller när den som bygger själv driver verket vidare. Det innebär att stora elbolag inte drabbas då de själva driver vidare de verk de har projekterat, utan då har de full avdragsrätt för momsen. Det finns en enkel lösning på dessa problem, nämligen att ändra momsreglerna så att hela försäljningen ska kunna momsbeskattas om säljaren begär det. En sådan lösning bör utredas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

Stockholm den 2 oktober 2012

Lise Nordin (MP)

Annika Lillemets (MP)

Bodil Ceballos (MP)

Maria Ferm (MP)

Stina Bergström (MP)

Valter Mutt (MP)

Mats Pertoft (MP)